

Eljön az orgonailatú május

Megtisztelő felkérésében *Dlusztus Imre*, a Délmagyarország főszerkesztője azt kéri tőlem, írnam meg: *mi történt Magyarországon 1990 és 93 között és mi várható most*. Tegyen ezt személyes hangúan és őszintén. „*A kampány komoly dolog*” – írja még korábban. Kampánycikkét azonban nem tudok írni, hiszen nem érzem úgy, hogy bárkinek az érdekében is kampányolnom kéne; Dlusztus Imre még mellékel egy névsort is, és kér, hogy „*mérlegeljem annak patikamérlegesen megvalósult kiegyensúlyozottságát*”.

Ertem. Az én feladatomban tehát az „ultraliberális” hang felsorakoztatása, a „szélsőséges szabadelvűség” megjelenítése. Hát, nem tudom, képes lesznek-e a penzum teljesítésére, mindenesetre megpróbálom.

Kampányidőszak előtt állunk, a közeli hónapokban, hetekben mindent el fog önteni a belpolitika, a plakátokról ismerős és ismeretlen politikusok merednek majd ránk, a tétét előntik a fizetett politikai reklámok, még fokozottabban fogjuk figyelni a hírműsorok szellemességét. Fokozódik a politikai hrgyártás, mindenki mindenre reagálni fog, műbálhék lesznek és megrendezett hisztik, turáni átok és nemzethalálvízió. Egyesek le lesznek bolsevizva – ez már most is folyik: lásd „*Velünk élő történelem*” vagy mi a nyú a címe a legújabb tévés chrudinákiadának –, mások le lesznek náczizva vagy nyílasozva – erre is vannak kezdemények. Ebben az országban tényleg viszonylag kicsi azok száma, akik „*földalatti szemináriumokon*” tanulmányozzák a LÖM-öt, vagy az SZK(b)P történetét (Krátkij kursz) a Narodnaja Voljától Gorbacsovig, praktikus okulás végett; vagy Szálasi kép alatt áldoznának fehér lovat és rovársírra fordítanak a Mein Kampfot.

Magyarországon az emberek nyugalomra, tisztességre, kevesebb államra, alacsonyabb adókra vágyanak: többek között ez vezetett az MDF 1990-es sikeréhez is, hiszen a nyugodt átmenet ígérete fontosabb eleme volt az MDF-imidzsnek mint akár az árvalányhajas öregcserkésznosztalgia, akár a szittyasztyeppék búbanata. Most is a nyugodtság, a magabiztosság fog sikert elérni, azzal a külsőséggel, hogy egy 1990-ben

szerintem

Vágvölgyi B. András 1959-ben született Szegeden. A JATE Ságvári Gyakorló Általános Iskolájában francia tagozatra járt, az egyetem gyakorló gimnáziumában angol tagozaton érettségizett. Egyetemi tanulmányai: JATE Jogi Kar, ELTE Jogi Kar, University of Essex, Department of Sociology. Munkahelyek: MTA TMB, European Center for Social Sciences, Bécs, MTA Regionális Kutatóintézet, Oral History Archívum, Magyar Narancs. Az újság egyik alapítója 1989-ben, főszerkesztője 1991 óta. Szakmai gyakorlatai: The New Republic, Washington DC, The New York Times, Village Voice (New York).

még létező szociálpszichológiai tartalék mára felszámolódott. A nyolcvanas évek vége ugyanis felfelé ívelő időszak volt, míg a kilencvenes években – legalábbis eddig – negatív szaldójú a magyarországi Zeitegeist. 1989 volt a csúcás, a Csodák Éve, az 56-os forradalom hivatalos újraértékelése, az Ellenzéki Kerekasztal megalakulása, Nagy Imre újratemetése, ott is különösen hajdani elvbarátom, Orbán Viktor beszéde, a Nemzeti Kerekasztal Tárgyalások, az aláírás, az alá-nem-írás, a népszavazás. A magyar történelem első, igazán szabad választásának az előkészületei.

A kilencvenes évek azonban *Csurka István* 90 januári rádiódörgedelmevel kezdődött, mikoris egy vasárnapi hajnalon kiadta a jelszót, hogy „Ébresszát magyarok!”. Nem is sejtettük akkor, hogy milyen tragikus évtizednyitány volt ez, hogy mennyire meghatározza majd a demokrácia első éveit a titkolatlan hungarista parafarázis. Mert amilyen jó volt a start, a demokrácia startja, talán a legjobb az egykori „békétáborban”, annyira félrevitte a múlt árnyaival való küzdelem a folytatást. A politikában van ugyanis a valóság, és van a látszat, a káprázat, a szimbolikus cselekvés, amely „anyagi erővé” válik, hogy végre egy marxista terminus technicsusszal kedveskedjek azon Olvasóimnak, akik kedvtelve orrontanak liberálbolsevik összekülvést minden bokorban. Mert hiába a sokat emlegetett négyéves politikai stabilitás, az, hogy Magyarországon a régióban példa nélkül állóan, nem volt szükség előrehozott választásokra, hogy az első

kormány kihúzza végig Hiába a kezdeti évek külföldi tőkebehozatali eredményei, a gazdaság viszonylagos fejlettsége, ha a külvilág ismét a regélfeladett sztereotípiák alapján ítéli meg hazánkat, ha ezekhez a sztereotípiákhoz szolgáltatnak hazai municiót is. Mert nem *Eörsi Istvánnal* van a gond, aki a szélsőjobb újraéledése miatt borong a ZDF-en, hanem azzal a kormánypolitikával, amelyik olyan hosszan nem volt hajlandó elhatárolódni a magyar szélsőjobb újrabimbózkodásától. Egy kis ország, amelynek ellentmondásos a történelme, amely áldozata ugyan ennek a századnak, de nemcsak áldozat, hanem bűnelkövető is, az jobban teszi, ha nem a rossz emlékeket kezdi el idézni, még akkor sem, ha ez látszik mostanra európai tendenciává válni, és nemcsak a puskaporos Keleten és Délen, de Nyugaton is.

A magyar választópolgárok józanodni látszanak, a különböző közvéleménykutatási adatok egybecsendülnek állampolgári és újságírói megfigyeléssel: ez a mostani koalíció leszerepelt, nagyon kicsi az esélye a változatlan újraválasztásnak. A hajdan oly népszerű Fidesz is bukni látszik azon, hogy valamilyen közösséget vállal a kormánykoalíció konzervatívjaival. Hogy milyen kormányzat alakulhat a választások után, azt még lehetetlen volna megmondani, én mindenesetre nem lepődnék meg a legváratlanabb felállásokon sem. És mindent milyen szépen meg lehet magyarázni. Mert volna (közel múlt)történeti logikája egy MSZP–NDSZ–MDF társulásnak is, mint ahogy nem lehetne

kizárni egy Fidesz–SZDSZ–MSZP koalíciót sem, bármilyen is a retorikai radikalizmus mostanában. És ez a triász még a KDNP-vel is kiegészülhet, sőt az egészen nagy koalíció is elképzelhető. Van már vagy két éve annak, hogy a magyar konzervativizmus jövőjén töprengve azt írtam, hogy talán az lenne a szerencsés, ha az MDF – amelynek alapításkori célja az irodalmi népiség formális beemelése volt a kommunista hatalomba, és igazi összetartó erejévé csak a nacionalizmus tudott válni a kormányzás előtt, és a korrupció társult ehhez a kormányzás alatt – marginalizálna a magyar politikai palettán (ez nagyjából megtörtént) és a jobbközép jelentős pártja egy laikus KDNP lehetne. A KDNP még messze áll attól, hogy ne világnézeti pártként tarthassuk számon, de ha sikerülne a laicizálás és a fiatalítás, akkor mégiscsak megnyugtatóbb kerete lehetne a konzervatív politikálásnak, mint az elvetélt antalli kísérletet (lehet-e úri kaszinót fabrikálni a népi mozgalomból?) túlélt, belháborús MDF vagy a konzervativizmusra még csak frissen ráértezt Fidesz.

Bocsássa meg nekem az Olvasó, hogy mégis találgatásokba bonyolódtam, nem hiszem, hogy nagy tragédia fog történni Magyarországon, mint ahogy azt sem hiszem, hogy messianisztikus várakozásokat fűzhetnének a választáshoz. Az alaphelyzet sokkal rosszabb, mint 90-ben, mert elfordult, meg meghűlyt a Nyugat, a szomszédokkal való viszonyt megterheli mindkét oldal idiotizmusa, háború van tőlünk délre, amit a történelemben szinte példátlan impotencia övez, a gazdaság helyzete romlott, a privatizációra nem lehetünk büszkék, és még sorolhatnám. Lesz viszont kampány. Nem fogunk unatkozni, lesz sok guszztustalankodás, kisserűség, aljaska manipuláció és kabaretisztikus pátosz, nagyzolás és szalmaláng, világszínvonalú komputertechnika és reggelire elfogyasztott másfél liter sertésvér; XXI. század és ősmagyar sámánizmus. Aztán *eljön az orgonailatú május* és minden kiderül. Meg semmi sem.

VÁGVÖLGYI B. ANDRÁS